

MAAOMAAVALITSUS

EESTI MAAOMAAVALITSUSTE LIIDU HÄALEKANDJA

10. JUULIL 1929. A.

Nr. 11

SEITSMES AASTAKAIK

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Toimetaja: H. Avikson.

Tellimise hind:	Toimetus ja talitus:	Kuulutuste hind:
Aastas . . . . . Kr. 5.—	Tallinnas, Suur Roosikrantsi	1 lhk. Kr. 30.—, 1/2 lhk. Kr. 15.—,
Pooles aastas . . . . . " 2.50	uul. Nr. 12.	1/4 lhk. Kr. 8.—, 1/8 lhk. Kr. 4.—
Üksik number . . . . . " —.25	Telefon Nr. 4—72.	Omavalitsustele 30% hinna-
1923 aastak. . . . . " —.50	Jooksev arve: Eesti Panga Tal-	alandust.
1924 " . . . . . " 3.—	linna osakond Nr. 609.	Dokumentide kaotamise kuu-
1925 — 1928 a. ä . . . . . " 5.—		lutused 50 senti dokumendi pealt.

Ilmub 20 korda aastas, iga kuu 10. ja 25. päeval, mai, juuni, juuli ja augusti kuudel ainult 10. päeval.

SISU:

Rootsi kuninga külaskäik Eesti	Lhk.	175
Lugematute meelekibeduste põhjus	"	181
Tööstusettevõtete kinnisvarade hindamise		
seadus, ...	"	182
Ääremärkusi	"	185
Omavalitsustegelased	"	185
E. M. Liidu ja omavalitsuste tegevusest	"	186
Riigikohtu seletused	"	188
Küsimused ja vastused	"	188
Kuulutused	"174,	188

Kuulutatakse maksvusetaks:

1) Hans Madise p. H u n t'i hobusepass, väljaantud P a l m s e vallavalitsusest 14. oktoobril 1927 a. Nr. 231 all.

2) Trofim R u u n i n'i hobusepass, väljaantud M u s t v e e alevivalitsusest 8. detsembril 1920 a. Nr. 3 all.

3) August Joosepi p. V a e n a hobusepass, väljaantud A v a n d u s e vallavalitsusest 23. jaanuaril 1929 a. Nr. 625 all.

4) Jüri Jüri p. M i i l'i hobusepass, väljaantud K e h t n a vallavalitsusest 13. oktoobril 1922 a. Nr. 30 all.

25 ja 50 sendilised
**perekonnaseisu
kantseleimargid**

ilmusid teises trükkis ja on jälle E. Maaomavalitsuste Liidult saada hinnaga 10 senti poogen (20 tükki).

Sundnormide kogust maaomavalitsuste kohta on ilmunud 23 vihku,

kuna vihud **Nr. Nr. 24, 25 ja 26** trükkimisel on.

Tellimise aadress: Eesti Maaomavalitsuste Liit, Tallinn, Suur-Roosikrantsi 12.

Igal põllumehel on kõige kasulikum oma varandusi

tuleõnnetuse

ja põllusaadusi

rahekahjude

vastu kinnitada

Eesti Omavalitsuste Kinnitus Aktsia Selts „O M A“,

mis on maa- ja linnaomavalitsuste s. o. kogu Eesti rahva ühine ettevõtte ja töötab täiesti rahva huvides, sest Seltsi tegevusest saadud tulu läheb omavalitsuste kaudu rahvale tagasi.

Seltsi juhatus: Tartus, Lihaturg 7, kõnetr 3-44.

Peaagentuur: Tallinn, Harju tn. 48, kõnetr. 18-58.

Agendid igal pool.

Eesti maaomaval. Liidu kirjastusel on ilmunud ja temalt saada:

„Maaomavalitsus“	1923 a.-k.	Kr.	—50.	„Vallaomavalitsuste ameerika- viisiline raamatupidamine“	„	2.50
„	1924 a.-k.	„	3.—	„Eesti ravitsus- ja suvitus- kohad“	„	—70
„	1925 a.-k.	„	5.—	Omavalitsustegelase kalender 1929 a. press-paan köites à	„	1.20
„	1926 a.-k.	„	5.—	„Meie maaomavalitsuste üm- berkorraldamise sihid“	„	—60
„	1927 a.-k.	„	5.—	„Vallaomavalitsuste ameerika- viisilise raamatupidamise re- videerimise kava“	„	—50
„	1928 a.-k.	„	5.—	„Maaomaval.“ köidetult kallimad: koolikõide 80 s. kalingorikõide 1.25 snt., nahkkõide 1 50 snt.		
„Esimene Eesti omavalitsuste- gelaste kongress“		„	2.50			
Seesama omavalitsustele		„	2.—			
„Sundnormide kogu maaoma- valitsuste kohta 23 vihku à 75 s. ehk 5 vihku 3.25 s., 10 vihku 6.50 s., 20 vihku		„	13.—			

Gustav

Tema Majesteet Rootsi kuningas Gustav V.

Eesti Vabariigi Riigivanem August R e i.

Rootsi kuninga külaskäik Eesti.

Omavalitsused kuningat vastuvõtmaks, tervitamas ja austamas.

Rootsi kuninga Gustav V. Tallinnat külastamise puhul 27. ja 28. juunil s. a., mis üldiselt rahva suure ja sooja osavõtuga möödus, viibisid Tallinnas ka meie omavalitsuste esitajad kõrgele külalisele oma lugupidamist avaldamas.

Omavalitsuste esitus oli palutud 27. juunil sadamasse kuninga vastuvõtmisele, riigikokku pidulikule koosolekule kuninga riigikogu külastamise puhul ja 28. juunil Raekotta omavalitsuste külastamisele kuninga poolt,

Siseministri poolt omavalitsustegelastele korraldatud lõunale „Estonias“, kaitseliidu paraadile ja Kadrioru lossi aiastele.

Pidustustele olid kutsutud kõik maavalitsuste esimehed, linnapead, kaks vallavanemat igast maast ja alevivalitsuste esitus.

Vallavanematest olid kutsutud:

1) Järvamaalt: J. Kents — Lehtse vallavanem, J. Möll — Võhmuta vallavanem.

2) Viljandimaalt: O. Laarmann — Kaarli vallavanem, J. Ott — Uue-Võidu vallavanem.

3) Tartumaaalt: J. Veltmann — Saadjärve vallavanem, A. Luska — Mäksa vallavanem.

4) Harjumaalt: A. Kürbis — Saue vallavanem, L. Rosen — Naissaare vallavanem.

5) Valgamaalt: K. Lesk — Laatre vallavanem, J. Treufeldt — Jõgeveste vallavanem.

6) Pärnumaalt: A. Adamberg — Uue-Vändra vallavanem, J. Looper — Voltveti vallavanem.

7) Võrumaalt: J. Suursaar — Aleksandri vallavanem, A. Kirrop — Lasva vallavanem.

8) Virumaalt: G. Püss — Rakvere vallavanem, J. Timm — Varangu vallavanem.

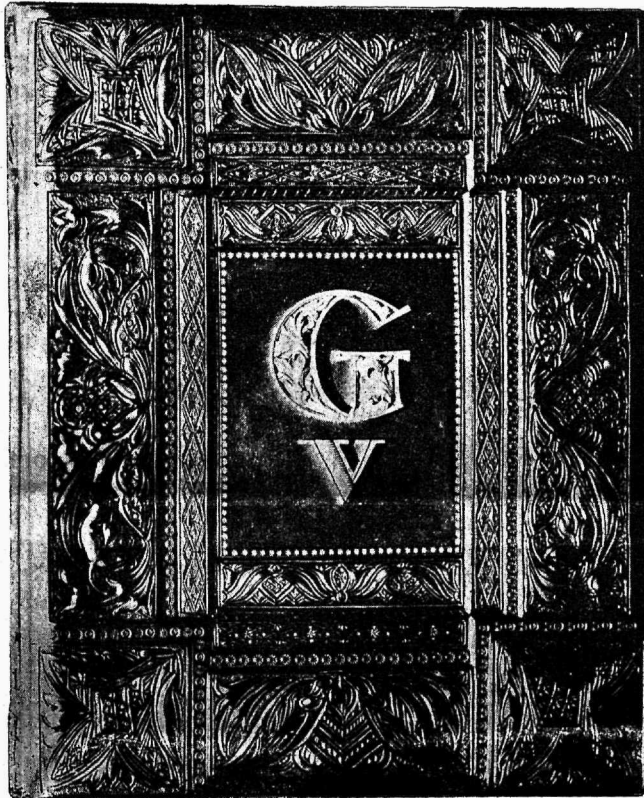
9) Petserimaalt: J. Menschikoff — Petseri vallavanem, S. Saaremägi — Vilo vallavanem.

10) Saaremaalt: E. Rander — Mustjala vallavanem, A. Reie — Uuemõisa vallavanem.

11) Läänemaalt: A. Laving — Passlepa vallavanem, M. Eismann — Paatsalu vallavanem.

Ilumata olid jäänud üks maavalitsuse esimees ja kuus vallavanemat.

Kuna esimesel kõrge külalise siinviibimise

Rootsi kuningale Gustav V. Eesti Maaomavalitsuste Liidu ja Eesti Linnade Liidu poolt annetatud albumi esikaan.

päeval omavalitsustegelased enam pealtvaataja osa etendasid, oli teine päev kuninga Tallinna raekojas käimisega otse omavalitsuste päev.

Tallinna auväärt-veral raekojal tema aastasadu pika ea kestel kujunes 28. juuni s. a. jälle üheks väljapaistvamaks aupäevaks: austas oma külaskäiguga pealinna omavalitsust Majesteet Rootsi kuningas Gustav V., et võtta vastu diploome kui Tallinna ja Narva linnade aukodanik ja tervitusi omavalitsuste esitajatelt.

Alles välisest ja seesmisest remondist vabanenud värskuses hiilgava raekoja peatrepp ja siseruumid loorberipuude ehtes,

seintel gobeläänid ja elektrivalguses säravad kroonlühtrid. Saali koguvad aegsasti enne kõrge külalise kohale jõudmist Tallinna linnavalitsuse liikmed volikogu juhatusega ja volikogu rühmade esindajatega, pea erandita kõik linnapead, maavalitsuste esimehed ning vallavanemad. Aegsasti kohal on ka Siseminister ministeeriumi kõrgemate ametnikkudega.

Saalis võtavad aset kohe Kuninga ja Riigivanema ning saatkonna toolide vastas linnavolikogu esitajad, paremal tiival linna- ja alevivalitsuste ja pahemal maamavalitsuste esindajad.

Punkt kl. 12 tervitab Raekoja platsile kogunenud mitme tuhandepealine rahvamurd täpselt eeskavas ette nähtud ajaks Riigivanema saatel kohale jõudnud külalist müriseva elagu hüüetega.

Raekoja trepil võtab Kuninga ja Riigivanema vastu linnapea saatjatega ja juhib trepist üles saali.

Kui Kuningas, Riigivanem ja saatjad istunud, astub Kuninga ette linnapea A. Uesson linnapea abi K. Virma ja ln. I. L. Jürgensi saatel ja peab Tallinna linna aukodaniku diploomi Kuningale üleandes järgmise rootsikeelse kõne:

Teie Majesteet!

Täna, kus Tallinna linnale on saanud osaks õnn Teie Majesteeti oma vanade müüride vahel näha, elustuvad meis mälestused aegadest, kus need müürid olid osa Rootsi riigi kaitsest ja kus nende varjul võisid Teie eelkäijate targal õhutusel vabalt areneda haridus, kunst, töösus ja kaubandus. Tolle ajajärgu tähtsusest meie kultuuri arengus annab praegugi veel tunnistust see asjaolu, et linna vanem avalik õppeasutus kannab tema suuremeelse asutaja Gustav Adolphi nime. Selle kultuuri eelpostiks on meie linn möödunud sajanditel püüdnud jääda ja nüüdki on meie südamesooviks alal hoida sidet selle kultuuri vaimliste alustega ja ammutada tihedas läbikäimises Rootsi kultuurilmaga uut äratust ja jõudu.

Nendele meie soovidele, mis on omased kõikide Tallinna kodanikkude kihtidele, on Teie Majesteet heatahtlikult ja julgustavalt vastu tulnud. Kõrgelt hinnates Teie Majesteedi ja Rootsi rahva sõprusavaldusi meie rahvale ja seda au, mis meie pealinna Teie Majesteedi praeguse külaskäigu läbi on osaks saanud, on Tallinna kodanikud oma volikogu kaudu Teie Majesteedi valinud oma aukodanikuks. Palun Teie Majesteeti seda valimist meie hardumustunnete avaldusena vastu võtta ja minule

lubada Tallinna aukodaniku diploomi Teile üle anda.

Tema Majesteedile Gustav V. Rootsi, Gootide ja Vendide kuningale.

Suurima tänutundega mälestades Eesti rahvale nii sügavasti meele jäänud „vana head Rootsi aega“, millal meie esivanemad võisid Rootsi kuningate mõjuva kaitse all rahulikult elada, töötada ja areneda Lääne-Euroopa kultuuri vaimus ning rahuldustundega konstateerides sellest kõige soojemaid, sõbralikumaid ja sümpaatlikumaid vahekordi, milleks ikka ja alati kaasa on aidanud Rootsi riigipead, eriti aga Tema Majesteet, Rootsi, Gootide ja Vendide kuningas Gustav V., kelle mõjuval toetusel oleme saavutanud tunnustatud riigi seisukoha iseseisvate peres, Tallinna linnavolikogu oma korralisel koosolekul 1929. aastal jaanikuu 19. päeval ühel häälel otsustas oma kõige ülima auavaldusena:

„Tunnistada Tema Majesteet Gustav V., Rootsi, Gootide ja Vendide kuningas, Tallinna linna aukodanikuks ja teha linnavalitsusele ülesandeks, paluda Tema Majesteeti võtta lahkesti vastu aukodaniku diplomi.“

Linnapea ulatab oma tervituskõne lõpul Kuningale üle maitsekate kaante vahele asetatud diploomi. Kuningas tänab südamliku käepigistusega linnapea A. Uesson ja palub saksakeelses kõnes üle anda kõigile Tallinna elanikkudele tema tervitus ja tänu.

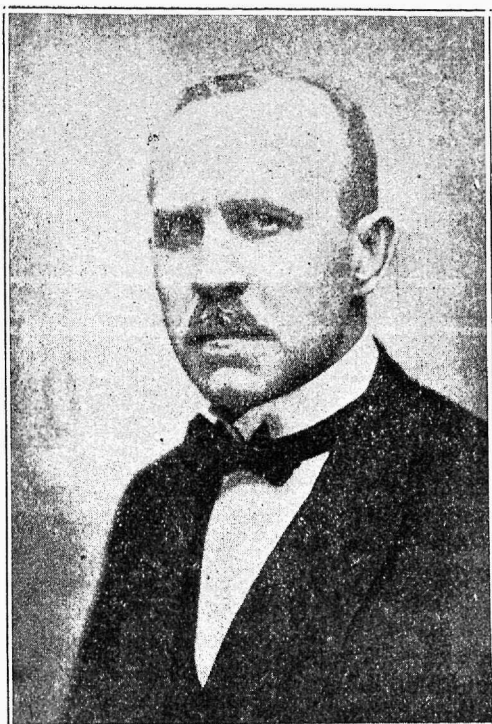
Teisena astub ette Narva linnapea J. Hermann ja annab üle Kuningale tema Narva linna aukodanikuks valimise diploomi järgmise rootsikeelse kõnega:

Teie Majesteet!

Neil aegadel, kui Narva linna saatuse oli tihedalt seotud Rootsi riigiga, on Narval sagedasti õnn olnud saada Teie Majesteedi eelkäijate erilise tähelepanu osaliseks.

Kahjatsedes, et Teie Majesteedi külaskäigul noorele Eesti Vabariigile Narva linnal mitte õnnelikku juhust ei ole näha Teid oma juures, kuid tundes elavalt kaasa terve Eesti rahva rõõmule käesoleva külaskäigu puhul ja tuletades meelde linnale õnnelikku aega Teie Majesteedi eelkäijate valitsuse ajal ning tõsise austuse täheks meie sõbraliku Rootsi rahva riigipea vastu on Narva linnavolikogu otsustanud Teie Majesteedi valida Narva linna aukodanikuks.

Teie Majesteeti palun seda valimist lahkesti vastu võtta ja mulle lubada selle valimise tõendust Teile üle anda.

Kohtu- ja Siseminister T. Kalbus.

E. Maaomaval. Liidu esimees R. Kuris.

E. Linnade Liidu esimees A. Uesson.

Tema Majesteedile Gustav V-le, Rootsi, Gootide ja Vendide kuningale.

Narva linna saatus on 123 aasta kestes olnud tihedalt seotud Rootsi riigiga ja Narval on neil aegadel sagedasti õnn olnud saada Rootsi riigi valitsejate erilise tähelepanu osaliseks, mida tõendab terve rida mitmesuguseid linnale kingitud eesõigusi ja soodustusi, mille abil linn võis sel ajal, vaatamata rasketele sõjaoludele, tõusta tähtsaks kaubalinnaks ja jõuda üldisele õitsele.

Tema Majesteedi Rootsi Kuninga Gustav V. eeloleval külaskäigul iseseisvale Eesti Vabariigile tunneb Narva linn elavalt kaasa terve Eesti rahva rõõmule käesoleva külaskäigu puhul ja tuletades meele linnale õnnelikku aega kõrge külalise eelkäijate valitsuse ajal ning tõsise austuse täheks sõbraliku Rootsi rahva Riigipea isiku vastu Narva linnavolikogu oma koosolekul 18. juunil 1929. a. otsustas:

„Valida Tema Majesteet Gustav V., Rootsi, Gootide ja Vendide Kuningas, Narva linna aukodanikuks ja paluda Tema Majesteeti seda valimist lahkesti vastu võtta.“

Kuningas võttes vastu diploma, tänab linnapead J. Hermannit südamliku käepigistusega, avaldades saksa keeles oma kahetsust, et ajapuudusest ei saa külastada Narva linna. Palub edasi anda igale Narva kodanikule tema südamliku tervituse.

Aukodaniku diploma üleandmisele järgneb kõigi Eesti omavalitsuste tervitus Kuningale. Seda teeb E. Maaomavalitsuste Liidu esimees R. Kuris, kes Linnade Liidu esimehe ja Tallinna linnapea A. Uesoni, Viljandi maavalitsuse esimehe H. Lauri ja Uue-Vändra vallavanema A. Adambergi saatel Kuninga ette astub, suur kaunis nahkköites album käes. R. Kuris pöörab Kuninga poole järgmise eestikeelse kõnega, mille rootsikeelse tõlke Riigivanem Kuningale üleandis:

„Teie Majesteet!

Mitte ainult Tallinnal ja Narval, keda ajaloolised suursündmused seovad Teie Majesteedi suurte eelkäijatega, ei ole põhjust oma lugupidamist avaldada Teie Majesteedile, vaid Rootsi rahva sõprusuendus meie rahvale Teie Majesteedi külaskäigu läbi tuletab tervele Eestile alati lugupidamisega mäletatavat head Rootsi aega eriliselt meelde.

Seda, mida Eesti praegu on, on ta suurel määral tänu võlgu rootsiaegsete linna- ja maaomavalitsuste ning maa- ja haridus-

korralduse seaduste läbi pandud alustele, mille peale vaba ja iseseisva Eesti omavalitsused on oma tööd rajada võinud. Sellepärast on kõigil meie linna-, maa-, valla- ja aleviomavalitsustel eriline rõõm Teie Majesteeti näha siin, kus Teie kõrgeandeliised ja aatelised ning meie esivanematele heatahtlised eelkäijad maa vabaks arenemiseks nii palju ära on teinud.

Eesti omavalitsuste suurema lugupidamise ja tänutähe avaldusena palun Teie Majesteeti vastu võtta ja mulle lubada Teile üle anda Eesti Maaomavalits. Liidu ja Eesti Linnade Liidu nimel albumi selle maa elu-olu üle, kes kõrgelt hindab Rootsi senist heatahtlikkust ja kes loodab temale osaksanud sõpruse osaliseks võivat jääda eriti Teie Majesteedi külaskäigu järele.“

Kuningas võtab albumi vastu, mille käeshoidmine talle albumi raskuse pärast aga nähtavasti raskust teeb, mispärast ta kohe lauale tuleb asetada. Ka siin tänab Kuningas kingituse üleandjaid tugeva käepigistuse ja südamlikkude saksakeelsete sõnadega.

Omavalitsuste poolt üleantud album oli üle 2500 ruutsentimeetri suur ja pergamentile kantud pühendus E. Linnade Liidu ja E. Maaomaval. Liidu juhatusete poolt allakirjutatud. Album sisaldas 60 pilti 24×16 sentim. suuruses, iga üks erilehel. Piltidest olid 30 linnadest ja alevitest, 30 maa- ja maaomaval. elu ja tegevuse alt. Viimased 30 olid nimelt:

1. Madalma maastik.
2. Otepää maastik Tartumaal.
3. Võrumaa maastik.
4. Küla.
5. Mere kõrge kallas.
6. Rand.
7. Jägala kosk.
8. Vana talu.
9. Asundustalu.
10. Talu põld.
11. Heinapõld.
12. Asundustalu kari.
13. Talu kari,
14. Talu hobusekasvatus.
15. Metsatööstus.
16. Naveti raudsild, ehit. Viljandi Maaomavalitsuse poolt 1925 a.
17. Püssi valla 6 kl. algkoolimaja, ehit. 1926 a.
18. Viru Maavalitsuse gümnaasium Jõhvis, ehit. 1923 a.
19. Viljandi Maavalitsuse gümnaasium Viljandis.
20. Lääne Maavalitsuse alampõllutöökool Vigalas.

21. Aleksandri keskpõllutöökool Olustveres.

22. Harju Maavalitsuse majanduskool Sakus.

23. Lääne Maavalitsuse haigemaja Haapsalus.

24. Tartu Maavalitsuse Meeri lastekodu.

25. Tartu Maavalitsuse Kavastu vanadekodu.

26. Avinurme vallamaja.

27. Kuresaare lossi vapisaal Eesti Maavalits. Liidu nõukogu koosoleku puhul.

28. Harju Maavalitsuse maja Tallinnas.

29. Valga Maavalitsuse maja Valgas.

30. Viru Maavalitsuse maja Rakveres, ehit. 1927. a.

Linnade piltide hulgas, mille seeria algab Tallinna raekojaga, on muu hulgas ka Tartu ja Saaremaa maavalitsuste majad.

Tervituste lõppemise järele asetakse Kuninga ja Riigivanema ette laud raekoja „kuldraamatu“ ja arhiivi ajalooliste tähtsamate esemetega. Linnapea ulatab Kuningale raamatu ja palub sellesse kirjutada oma nime. On pandud vahele märk leheküljele raamatu algupoolel, millesse sisse kirjutatud Kuningas Gustav V. oma nime juba 21 aastat tagasi, läbisõidul Tallinnast Peterburisse. Kuninga pilk langeb sellele leheküljele, naeratab ja tähendab: „Olen siia juba kord varemgi kirjutatud.“ Võtab sule kuld peaga ja kirjutab kuldraamatu erileheküljele järjekorras kindla, rahuliku käega:

Gustav R. 28. Juni 1929.

Kuninga järele järgmisele lehele kirjutab oma nime Riigivanem A. Rei.

Nüüd pakutakse Kuningale, Riigivanemale, kaaskonnale ja kõigile teistele koosviibijatele tervisjooki. Hüütakse Kuningale kolmekordne vägev „elagu!“

Tervisjoogile järgnes Kuninga ja kaaskonna tutvunemine raekoja ajalooliste esemetega, maalide, nikerduste ja gobeläänidega. Kuningale andis seletusi linna arhiivaar O. Greiffenhagen.

Sel ajal, kui Kuningas raekoja ajaloolisi esemeid vaatleb, tutvustab E. Maaomaval. Liidu esimees Rootsi välisministrile Naisaare vallavanemat L. Roseni, rootslast, kellega minister pikemat aega juttu ajab Eesti rootslaste elu-olu üle. Kõnelemise lõpul seltsib kõnelejatega ka teine rootslane vallavanem A. Laaving Passlepast.

Tallinna raekoja kuldraamatusse kirjutatud oma nimed ka kõik pidulikust koosviibimisest osavõtjad omavalitsustegelased.

Ligi kolmveerandtunnilise raekojas viibimise järele lahkus Kuningas südamliku jumalagajätmise järele kaaskonnaga raekojast, sõites sadamasse oma laevale, kuna omavalitsustegelased „Estonia“ valgesse saali kogusid, kus Siseminister T. Kalbus omaval. tegel. lõuna oli korraldanud. Lõuna lõpul tervitas minister omavalitsustegelasi, millele E. Maaomaval. Liidu esimees R. Kuris mõlemi Liidu nimel vastas.

Lõuna lõppes „Eestimaa, mu isamaa“ võimsate helide all, ja koosviibijad ruttasid Vabadusplatsile kaitseliidu paraadile, millele Kadrioru lossis aia-tee ja Kuninga raudtee jaama saatmine järgnes.

Lugematute meelekibeduste põhjus.

õpetajate rändamine valimistele.

Käes on jälle hooaeg, kus ajalehtis ilmuvad õpetajate valimise kuulutused, kus algab õpetajate rändamine valimistele sadade kilomeetrite taha, kus vallavolikogud peavad kümnete hulgast väljavalima parema, kus suur võistlus sunnib kandidaate tagauksi kasutama, kus suur hulk läheb mõruda meelega ja kibeda tundega ning nii tihti süüdistatavate sõnadega tagasi, et ei ole erapooletult talitatud. Ühendused kõige sellega võivad tulla jälle etteheidet ajakirjanduses ühele ehk teisele poolele. Seda kõike eriti sellepärast, et kohata õpetajaid on palju, seega ka kohatahtjaid.

Ilmub lehes kuulutus, siis reageerib kohatsija sellele muidugi valimisele minekuga.

See on täiesti loomulik. Loomulik ei paista valimistele sõitnud kandidaatidele aga see olevat, et kõigi nende üllatuseks mõni kohalik õpetaja äravalitakse, et paistab, nagu oleks enne valimisi juba teada, kes valitakse. Ja siis tekkivad kahtlustused jootmise kohta ja erapoolikuse kohta.

Asi võib aga kõige süütum olla!

Korra inimese nägemine ei luba tema üle veel otsustada. Paberid on õpetajatel kõigil head. Parema valik võhivõeraste hulgast on raske. Loomulik, et volikogud

eelistavad teatud ja tuntud inimesi. Vabaneb koht, ja on see koht millegi poolest teistest parem, siis paneks volikogu heameelega mõne parema oma valla õpetajast sellele kohale. Ja valibki selle. Volikogul on ammu enne valimise päeva teada, kes vabale kohale valitakse, kuid vallavalitsus peab siiski valimise kuulutused ajalehtedes avaldama ja kohaotsijad õpetajad kokkutrummeldama, neid kulude tegemisele ja meeelhärma üleelamistele meelitama, sest seda nõuab seadus. Avalikkude algkoolide seaduse („R. T.“ Nr. 75/76 — 1920 a.) § 59 ütleb: Valimine peab olema avalik. Sellest tuleb teadaanda hiljemalt 2 nädalat enne valimist ajalehes, kus koolide kohta käivad ametlikud teated ilmuvad, ja vähemalt kahes teises lehes.

Kui on valimiste meeelhärmas etteheit-

vaid kirjutusi ühe ehk teise poole süüdistamisega ilmunud, siis on see peasüüdlane, seadus, unustatud. Ei oleks seda kohustavat § 59-at, ei läheks ükski omavalitsus kohta väljakuulutama, mille peale kandidaat juba kindel. Ära jääks seega kümnete sõidukulud, ajaviide ja meeelhärm. Kuulutatakse välja ainult need kohad, kuhu tõesti väljaspoolt kandidaati vaja on.

Lugematute meelekibeduse põhjus ei peitu seega ei õpetajates ega vallavolikogudes, vaid algkooli seaduse § 59.

Et lõppu teha õpetajate asjatule rändamisele valimisteks, et lõppu teha asjatule rahakulutamisele sõitudega ja valimiskulutuste avaldamisega ajalehtedes, tuleks aval. algkoolide seaduse § 59. teine lause kustutada.

Kava.

Tööstusettevõtete kinnisvarade hindamise seadus.

Kinnisvarade hindamise Ameti poolt on Rahaministri korraldusel kokkuseatud Tööstusettevõtete kinnisvarade hindamise seaduse eelnõu ja Rahaministrile esitatud. Eelnõu kokkuseadja ei pea seadust kiireks.

Et seadus lähedalt puudutab omavalitsuste majanduslisi huvisid, on eelnõu Liidu nõukogu päevakorda võetud. Kõigile asjast huvitatutele selle eelnõu tutvunemise võimaldamiseks toome ta siin kohal ühes seletuskirjaga

I. Seaduse ulatus.

§ 1.

Hindamisele maksustamise sihiga kuuluvad kõigi, peale §§ 2 ja 3 ettenähtud erandite, tööstusettevõtete mitte-põllumajanduslikult kasutatavad kinnisvarad (maad ja ehitised) kinnistusüksuste järgi.

§ 2.

Hindamisele ei kuulu järgmiste tööstusettevõtete liikide kinnisvarad:

1) käsi- ja kodutööstuse ettevõtted, kus töötatakse omaniku perekonna liigetega ehk ühe alalise palgatud töölisega;

2) põllumajandusega seotud ettevõtted, kus ümber töötatakse oma majapidamise saadusi turu jaoks, kui mehaanilise jõuallika võime ei tõuse üle kw (ehk 4 HP);

3) oma jaoks töötavad ettevõtted suure peale vaatamata;

4) tööstusettevõtete juure kuuluvate

heategevate asutuste: haigemajade, koolide jne. all olevad ehitised;

5) tööstusettevõtete kinnisvarad, mis hinnatud 8. veebruari 1923 aasta seaduse põhjal.

§ 3.

Ajutiselt jäävad hindamata:

1) uued ehitised, seni kui nad kasutamiseks ei ole korda seatud;

2) loodusjõudude läbi ja muudel põhjustel kasutamiseks kõlbatuks muutunud ehitised ehk nende osad, kuni nende korradamiseks;

3) ümberehitamisel olevad kasutamata ehitised ja nende osad, kui ümberehitamistööd kauem kui 6 kuud kestavad;

4) tööstusettevõtted, milles tegevus täielikult lõpetatud, s. o. kui vastavad siseseaded likvideeritud ehk kui kinnisvara mitte-tööstuslikult kasutatakse.

II. Hindamise siht ja viis.

§ 4.

Hindamisel määratakse kindlaks kinnisvara peale langev keskmine aastane puhastulu tervetes kroonides eraldi maa-ala ja iga ehitise kohta. Kui kinnistusüksuse peal on üks ettevõtte, võib puhastulu kogu kinnisvara peale kindlaks määrata.

§ 5.

Nende ettevõtete kinnisvarade hindamisel, kus raamatuid peetakse, tarvitatakse kinnisvara puhastulu kindlaks tegemiseks

ära raamatupidamise andmeid, kui nad usaldusväärilised on. Need andmed peavad olema kättesaadavad hindajatele ja hindamisasutustele.

Ettevõtte üldiseks puhastuluks loetakse ülejääk kogutulust pärast produktsioonikulude mahaarvamist.

Kinnisvara puhastuluks loetakse ülejääk pärast ettevõtja võidu ja muude ettevõttesse mahutatud kapitaalide protsendi mahaarvamist üldisest puhastulust.

Kapitalide protsendid määratakse kindlaks Vabariigi Valitsuse poolt majandusministri ettepanekul.

Maa puhastuluks (maarendiks) arvatakse ülejääk kinnisvara puhastulust pärast ehituse peale langeva puhastulu mahaarvamist, mis sünnib proportsionaalselt kapitali suurusele.

Ettevõtete kinnisvarad, kus raamatupidamine puudub, hinnatakse võrdlemise teel nendest ettevõtetest saadud andmetega, kus raamatuid peetakse, ehk omanikkude või valdajate deklaratsioonide ja hindajate poolt kogutud muude andmete põhjal.

Peakomiteel on õigus maksma panna määrusi, millele järgi hindamise aluseks võib tarvitada ka muid andmeid ja varemalt tehtud hindamisi.

§ 6.

Üürile antud hoonete kogutulukuseks loetakse keskmine 3 viimase aasta üürimaksu suurus.

§ 7.

Tööstusettevõtete omaniku või valdaja tarvitada olevate hoonete kui ka nende hoonete üür, mis tasuta ehk võrdlemisi alandatud hinnaga üürile antud, samuti administratsiooni ja tööliste eluhoonete üür määratakse kindlaks võrreldes ümbruses ette tulevate keskmiste üüridega.

§ 8.

Juhtumisel, kui osa hinnatavast ehitisest seisab kasutamata, tehakse kindlaks määratud tulukuselt vastav alandus.

§ 9.

Puhastulu kindlaksmääramisel arvatakse käesoleva seaduse §§ 6—8 järele saadud ehitise kogutulukusest maha varanduse korrashoiu-, kindlustuse-, valve-, remondi- ja amortisatsioonikulud § 10 ettenähtud alusel.

§ 10.

§ 9 ettenähtud mahaarvamist toimetatakse peakomitee poolt iga ehitisrühma kohta iga kulu jaoks kindlaks määratud

protsentuaalse mahaarvamise põhjal. Ehitiste rühmitus tehakse ehitusmaterjalide ja ehitise kogutulu suuruse järgi.

III. Hindamise asutused ja asjaajamise kord.

§ 11.

Käesoleva seaduse järele tööstusettevõtete hindamist toimetavad ettenähtud maakonna (linna ja alevi) tööstusettevõtete hindamise komiteed maksuinspektrite juures ja hindamise peakomitee, mis asub majandusministeeriumi juures. Asjad otsustatakse komiteedes liht häälte enamusega.

§ 12.

Tööstusettevõtete hindamise peakomitee koosneb majandusministri ehk tema abi eesistumisel:

1. põllutööstusministeeriumi esindajast;
2. otsekoheste maksude peavalitsuse direktorist;
3. katastriametite direktorist;
4. Tartu ülikooli majandusteaduse fakulteedi esindajast;
5. kohtuministeeriumi esindajast;
6. kaubandus-tööstuskoja esindajast;
7. börsikomitee esindajast;
8. linnade-liidu poolt määratud esindajast;
9. maaomaval-liidu esindajast;
10. majandusministeeriumi tööstuse-osa-konna direktorist.

§ 13.

Maakonna tööstusettevõtete hindamise komitee koosneb:

Maksuinspektori eesistumisel:

1. maavalitsuse esindajast;
2. põllutööstusministeeriumi esindajast;
3. tööstuse-ettevõtjate esindajast, kes valitakse kaubandus-tööstuskoja korraldusel;
4. katastriametite poolt määratud esindajast, kes ka komitee asjaajaja ja ettekandja on.

§ 14.

Linnade ja alevite tööstusettevõtete kinnisvarade hindamise komisjonid moodustatakse iga ringkonna maksuinspektori juhatusel liikmetest, kellest 1 linna või alevi nõukogu poolt määratakse, 1. töösturite poolt valitakse kaubandus-tööstuskoja korraldusel ja hindajast katastriametite määramisel, kes ka komitee asjaajajaks ja ettekandjaks ning hindamise kavade valmistajaks on.

§ 15.

Maakonna (linna või alevi) hindamise komitee otsuse peale võib ettevõtte omanik või valdaja, pärast kirjaliku teate kättesaamist, tööstuse ettevõtete hindaja kui aja jooksul edasi kaevata peakomiteele. Kaebused antakse sisse maakonna (linna või alevi) komitee kaudu.

§ 16.

Maakonna (linna või alevi) komitee kutsub kokku tarviduse järgi esimees, ehk ettevõtete hindaja katastriameti direktori nõudmisel.

§ 17.

Peakomitee ja maakonna (linna ja alevite) komitee on otsusevõimeline, kui on kokku tulnud vähemalt 4 liiget ja nende hulgas esimees ehk tema asetäitja ja peale selle maakonna (linna ja alevi) komitees hindaja ning peakomitees katastriameti direktor.

§ 18.

Peakomitee otsuse peale võib kaevata kuu aja jooksul pärast kirjaliku teate kättesaamist riigikohtusse peakomitee kaudu.

Kõik komiteede otsused teatatakse ettevõtjatele kirjalikult.

§ 19.

Kõik komitee liikmed, kes mitte riigiega omavalitsuseametnikud ei ole, ja eksperdid saavad sõiduraha ühel alusel Riigiteenijate ametisõitude tasuseaduse § 1. (R. T. nr. 54 — 1927 a.) ettenähtud III järgu riigiteenijatega, peale selle saavad nad eritasu Vabariigi Valitsuse poolt kindlaks määratud normide järgi.

§ 20.

Peale ameti aega peetud istungite pealt saavad ametnikud tasu nende kohta maksva ületunni tööde normide järgi.

IV. Hindamiste kavade valmistamine ja tehnilise töö tegemine.

§ 21.

Väiketööstusettevõtete hindamise kavade seab kokku tööstusettevõtete hindaja kohapeal vastava valla, alevi või linna omavalitsuse esitaja ja kinnisvarade omaniku või valdaja juuresolekul.

Kesk- ja suure tööstusettevõtete hindamise kavade kokkuseadmised toimetatakse peale hindaja veel ühe maakonna, alevi ehk linna komitee liikme juuresolekul ja suurtööstuse ettevõtete hindamise kava seatakse kokku peale hindaja 2 maakonna komitee liikme juuresolekul.

Hindamise kavade kokkuseadmiseks ja komiteede istungitest sõnaõigusega osa võtma kutsutakse tarviduse korral vastavate erialade eksperte kaubandus- ja tööstuskoja korraldusel töösturite poolt valitud kandidaatide hulgast komiteede määramisel.

§ 22.

Hindamise komiteede asjaajamist ja tehnilist tööd toimetab katastriamet, kelle käsutada on ka kõik summad ja tehnilised jõud hindamise tööde läbiviimiseks.

Hindajateks võivad olla kõrgema haridusega isikud, kellel hindamise ehk tööstuse alal praktika olemas.

V. Omanikkude ja kõrvalasutuste kohused.

§ 23.

Eraisikud, seltsid ja asutused on kohustatud hindamisasutustele viimaste nõudmisel kuu aja jooksul, nõudmise kättesaamise päevast arvates, esitama kõiki nendel olevaid andmeid hinnatavate varanduste kohta, ligi lisades neid andmeid tõendavaid dokumente. Samasuguseid teateid on kohustatud andma ka kinnitusseltsid, krediitasutused ja nende kohalikud esitused varanduste üle, mis neis kinnitatud ehk panditud.

Hinnatavate ettevõtete omanikkudelt nõutud andmete mittesaamise korral võivad hindamisasutused nende vastulaused hindamistoimingute üle tähelepanemata jätta ja nõutud deklaratsioonide tähtajaks mitte sisseandmise puhul trahvida kuni 50 krooni suuruseni.

VI. Hindamiste elluviimise kord.

Kõik eelmisel aastal tehtud ja jõusse astunud hindamised antakse iga-aasta otsekoheste maksude peavalitsusele teada maksustamise läbiviimiseks.

§ 25.

Üldist tööstusettevõtete kinnisvarade ümberhindamist käesoleva hindamise seaduse alusel toimetatakse perioodiliselt mitte tihemini, kui 5 aasta ja mitte harvemini, kui 10 aasta tagant, Vabariigi Valitsuse otsuse põhjal majandusministri ettepanekul.

§ 26.

Osalist hindamiste parandamist ettetulnud muudatuste tõttu tööstusettevõtetes toimetatakse ettevõtja palve peale tema arvel peakomitee poolt esitatud ja Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud määruse järgi.

§ 27.

Peakomitee võib ka ümberhindamisele määrata ettevõtteid maakonna (linna või alevi) komitee põhjendatud ettepanekul ilma ettevõtja nõusolekuta, kuid riigi arvel.

§ 28.

Enne ametlikku hindamise tööde alga-

mist on peakomiteel õigus üksikuid katselisi hindamisi ette võtta, deklaratsioone nõuda ettevõtetest, materjale ja plaane korjata ja instruksioone välja töötada.

§ 29.

Käesoleva seaduse täideviimiseks on Vabariigi Valitsusel õigus määrusi välja anda.

(Seletuskiri järgneb.)

Ääremärkusi.

Peale suupäivi ja nende kordamineku heameeleolulisi kirjeldusi hakkas siin-seal ajalehtedes ka ääremärkusi ilmuma nähtuste kohta, millel aset ei oleks tohtinud olla. Muidugi ei ole kõik nähtused kinninaelutamist leidnud, mis suurpidustuse puhul aset leidsid, ei ole nende ridade ülesanne ka seda teha, kuid mõned väljavõtted siiski selle kohta, kui hästi suupäevade ametlised korraldajad meie olusid, seadusi ja V. V. korraldusi tunnevad ja milliseid vigaseid kirju Riigivanemale allakirjutamiseks antakse:

Nii kirjutab „Kaja“ oma 3. juuli numbris:

„Kuninga vastuvõtule olid kutsutud ka omavalitsustegelased — linnapead, maaomavalitsuse esimehed ja vallavanemad — igast maakonnast kaks. Maaomavalitsuse esimehed ja vallavanemad kogusid kokku määratud kohale, sadamasilla viimasesse otsa. Kuningat oodates vestetakse juttu ja imestatakse, et omavalitsustegelastele määratud kohale kogub ka naisi, kellel kogukondlise omavalitsusega küll vist vähe ühist. Pea torkab silma huvitav asjaolu: puuduvad kõik linnapead.¹⁾ Aga pole näha ühtainustki! Kas nad tõesti on kokkurääkinud mitte ilmuda vastuvõtma kõrget külalist? Viimaks teab keegi kõnelda, et linnapeade kutsesedelid olnud teist värvi, ning nüüd selgib iseloomulik asjaolu: linnapead on asetatud paremale kohale valitsuse liigete taha. Sinna linna-

härrade keskele aga maaomavalitsuste esimehed ja vallavanemad muidugi ei kõlbanud.“

Teiseks juhitakse meie tähelepanu asjaolule:

Kõrge külalise vastuvõtmise kavasa „Tema Majesteedi Rootsi kuninga Gustaf V külaskäik Eesti,“ mis ametline väljaanne, loeme 8. leheküljelt, et kuningat vastuvõtmas on Kaupmehe sillal muu seas ka „maakondade ja valdade liidu esimees“. Kuigi see esimees seisab vastuvõtul Välisministeeriumi protokolljuhataja kõrval, on naaber vist prantsuse keele kaudu — Maaomavalitsuste Liidu esimehe nimetuse eestikeelde tõlkinud.

Veel suurem vassing tuleb avalikuks Riigivanema tänukirjas, mis 2. juulil ajalehtedes ilmus ja kus muu seas öeldakse: „Narva linnaomavalitsust, linnade ja maakondade liitu“.

Linnad ja „maakonnad“ on sellega ühte liitu kokkupandud, ja juba aastaid seadusega ärakaotatud „maakonnad“ on jälle elluäratatud, kuna seda vist keski näinud pole, et isegi veel praeguse V. V. aegu muudeti Maaomavalitsuste Liidu põhikiri ja see „Riigi Teatajas“ avaldati. Maaomavalitsuste Liidu olemaolust ei teata neis ringkondades nähtavasti midagi.

Kohaliste asutuste mittetundmine tingib, arusaadavalt, arusaamatuste seeria, kui korraldustööd isikute kätte usaldakse, kes omas kodus kodus ei ole.

Omavalitsustegelased.

Anton Martinson 25 aastat Eesti omavalitsuste teenistuses.

9. juunil s. a. sai A. Martinsonil 25 aastat täis teenitud Eesti omavalitsustes.

¹⁾ Selles on väike eksitus. Narva linnapea oli ka maaomavalitsustegelaste hulgas. „Maaomav.“ toim.

1889. a. asus ta oma koduvalla Uulu-Surju vallakirjutaja juurde abiliseks, oli peale selle kirjutaja abiliseks Reiu, Sindi, Taali ja Lelle vallavalitsustes, mõnel pool ka sekretäri asetäitjaks, peale selle Kihnu ja Enge valla- ja kohtukirjutajaks. Viimases kohas töötas ta tervelt 16 aastat,

1893—1909, pühendades Engele ja ta seltskonna elule oma paremad aastad.

Engest lahkudes siirdus A. Martinson põllumajandusalale, töötades Venemaal

mõisavalitsejana ja instruktorina üle 11 aasta. 1921. a. Eesti tagasi jõudes algas ta teenistust jälle omavalitsustes, algul Narva linna Samokrassi metskonna metsaülemana. 1923 a. oktoobrist 1924 a. veebruarini oli esimeseks Eesti Maaomavalitsuste Liidu palgaliseks sekretäriks ja „Maaomavalitsuse“ esimeseks toimetajaks, milliselt kohalt Harju Maavalitsuse sekretäriks ja majand. osak. juhatajaks valiti. Harju Maaval. liikmena oli A. M. ka E. Maaomaval. Liidu nõukogu ja juhatuse liige. Kolm aastat hiljemalt töötas Harju Maav. teede osakonnas, siis Nõmme linnavalitsuse teenistuses, kust tänavu oma koduvalla lähidusse, Pärnusse, üle kolis, teenides Pärnu Maavalitsuse teede osakonna vanema asjaajajana-tehnikuna.

Juubilar kinnitab ise, et ta igalt teenistuskohalt on lahkunud heade mälestustega. Tema tööd oskavad hinnata muidugi kõigeparemini asutused, kus ta töötanud. Erilise suure lugupidamise teenis A. M. Enges, kelle arendamiseks ta palju ära tegi.

Väsimata töömehele jõudu edasitöötamiseks!

E. Maaomaval. Liidu ja omavalitsuste tegevus.

E. Maaomavalitsuste Liidu juhatuse koosolek 26. juunil.

Koos on kuus juhatuse liiget. Päevakorras 17 punkti. Nendest tähtsamad:

Informatsiooni Rootsi kuningale tehtava kingituse asjus

annab Liidu esimees R. Kuris, teatades, et see ühine kingitus on Linnade Liiduga. Samuti annab ta ülevaate omaval. esitajate osavõtu kohta kuninga külaskäigu pidustustest. Selles asjus Liidu büroo poolt tehtud eeltööd kiidetakse heaks.

Valla arestikambrite korraldamise küsimus.

Teatavasti kogus Siseministeerium hiljuti maavalitsuste seisukohti küsimuse üle, kuidas edaspidi vallamajade juures asuvate arestikambrite asja korraldada. Sel korral asusid maavalitsused seisukohale, et iga vallamaja juures arestikambri vajadust ei ole, vaid need võiksid olla ainult suuremates keskkohades. Samale seisukohale asub ka Liidu juhatuse. Kuna aga hiljuti korraldus on antud, millega

nõutakse kõigis vallamajades arestikambrite kordaseadmist, leiab Liidu juhatuse, et praegu, kus karistus-korralduse seaduse eelnõu väljatöötamisel, mis vast ka arestikambrite vähendamist maavalitsuste seisukohtade kohaselt ette näeb, oleks kõigi arestikambrite kordaseadmise asjata kulude tegemine, mis pärast Liidu juhatuse otsustab vastava märgukirjaga kiirustada uue seaduse väljatöötamist ja paluda seniks arestikambrite kordaseadmise nõuet edasi lükata, samuti ka väljatööt. karistus-seaduse eelnõust üht eks. selle kohta seisukoha võtmise võimaldamiseks.

Tööstusettevõtete kinnisvarade hindamise seaduse eelnõu

otsustatakse Liidu nõukogu koosolekul põhjalikule läbivaatamisele võtta ja referendiks paluda H. Kiiver.

Vallavolikogude kodukorra eelnõus

teeb juhatuse sellekohaste ettepanekute ja enese algatusel rea parandusi ja otsustab selle eelnõu esitada Liidu nõukogule kinnitamiseks.

Omaavalitsuste ametnikkude ettevalmistamise pikaajaliste kursuste põhikiri

võetakse ette pandud kujul vastu nõukogule kinnitamisele esitamiseks.

Liidu lähem nõukogu koosolek

määratakse, aluseks võttes Petseri Maaavalitsuse kutset, Petserisse augustikuu keskpaigas, kuna päevade asjus Petseri Maaval. kokkuleppida tuleb.

Linna ja alevi ümbruse vallamaade ja hoonete maksustamine 6. juuni 1910 a. seaduse põhjal.

Linnades ja alevites asuvate kinnisvarade maksu seaduse (6. juuni 1910 a. — VSK V k. § 122) § 1 põhjal riigi kinnisvaramaksu võtmiseks peab Otsekoheste maksude Peakomitee kindlaks määrama linnade ja alevite elamisala piirkonnad, kusjuures need piirkonnad võivad ulatuda ka väljaspoole linnade ja alevite administratiivpiire.

Selle põhjal on Otsekoheste maksude Peavalitsus linnade ja alevite elamisala piirkonnad kindlaks määranud (RT 50 — 1929), arvates muuseas linnade ja alevite elamisala piirkonda maid, mis kuuluvad valdade administratiivpiirkonda. Nii on näiteks Pärnu Maaavalitsuse teatel Pärnu linna elamisala piirkonda arvatud endine „Lennuki“ laevatehase maa seal asuvate ehitustega, millised aga kuuluvad Reiu valla administratiivpiirkonda.

Seega hakatakse edespäi selle Reiu valla admin.-piirkonda kuuluva varanduse pealt riigi kinnisvaramaksu võtma 6. juuni 1910 a. seaduse põhjal ja 19. jaanuari 1920 a. seaduse (RT 18 — 1920) põhjal sellelt varanduselt enam kinnisvaramaksu võtta ei saa. Selle järeldusel jäävad maakond ja vald ilma oma osast täh. varanduse kinnisvaramaksust, sest 6. juuni 1910 a. seaduse põhjal võetavast maksust omaavalitsused osa ei saa. Samuti ei saa ka linn selle varanduse pealt oma heaks kinnisvaramaksu (hindamise maksu) võtta, sest see varandus ei asu linna admin.-piirides. Kõige selle järeldusel langeb tähendatud varandus soodustatud seisukorda: on vaba omaavalitsuse kinnisvaramaksust. Arvesse võttes 6. juuni 1910 a. seaduse põhjal võetava riigi kinnisvaramaksu praeguseid äärmiselt madalaid määre, võrreldes 19. jaanuari 1920 a. seaduse põhjal võetava maksu ja linnade hindamise maksu määradega, võib seda soodustatud seisukorda lugeda peaaegu võrdseks täh. varanduse kinnisvaramaksust vabastamisele.

Arvesse võttes, et eelkirjeldatud olukorra juures kõik need maa- ja vallavalitsused, kelle admin.-piirkonnast kinnisvarasid RT nr. 50 ülesloetud piirkonda arvatud, teatud hulga oma sissetulekutest kaotavad soodustustena üksiku varanduse heaks, et riik valla admin.-piires olevate kinnisvarade pealt nii kui nii maksu saab 19. jaanuari 1920 a. seaduse järele, et admin.-piiride segipaiskamine Otsekoheste maksude Peavalitsuse teadaandega ainult maksustamise alal segadusi sünnitab, et 6. juuni 1910 a. seaduse käsitamiseks praegustes oludes mingit tarbet pole elamisala piirkonde väljapoole linna ja alevite admin.-piire viia, otsustatakse paluda Rahaministrit korraldust teha R. T. Nr. 50 s. a. avaldatud teadaande muutmiseks selles mõttes, et linnade ja alevite elamispiirkond oleks ühtlane nende administratiivpiirkonnaga.

Kirjatalunikkude juhtnõõride kavas, mis Posti Peavalitsuse poolt Liidule seisukoha võtmiseks saadetud, muudatuste tegemiseks juhatus tarvidust ei näe.

Maatulukuse raionide kindlaksmääramise juhatuskirja kava,

mis ettenäeb tagant järele 1910 a. alates talude tulude ja kulude andmete kogumist kõige pisemates detailides, näit. palju oli mees-, nais- ja alaealisi töölisi iga aasta iga vilja maaharimise, külmise, kogumise, rehepeksmise j. n. e. peal ametis ja nende päevapalk, leitakse täiesti vastuvõtmata olema, kui teostamatu. Selle asemel leitakse soovitatav olema ajutine tulukuse ligikaudne määr maksma panna ja andmeid lõpuliikuks hindamiseks tänava koguma hakata ja jätkata seda tarviline hulk aastaid.

Liidu uuteks liigeteks

registreeritakse Pangodi ja Porkuni vallavalitsused.

Soome Maaomavalitsuste Liit omas majas.

Saades teate, et Soome Maaomavalitsuste Liit Helsingis Liidu enda majasse, Lönnotin katu Nr. 26, ümber kolinud, saatis Eesti Maaomaval. Liit telegrahvi teel vennasliidule järgmise telegrammi:

Oma kodusse asumise puhul tervitab Eesti Maaomavalitsuste Liit vennasliitu sooviga, et oma kodu võimaldaks senisest suurema eduga Soome maaomavalitsuste heaks töötada.

Liidu juhatus.

Selle peale vastas Soome Maaomaval. Liit samuti telegrahvi teel:

Suurem tänu heavellelise tervituse eest! Jätkugu Eesti ja Soome maavalitsuste keskkorralduste ühistöö. Maalaiskuntien Liitto.

Soome Maaomavalitsuste Liidu

tegelase mag. Toiviaineni 50. aastase sünnipäeva puhul tervitas E. Maaomaval. Liit teda telegrahvi teel.

Mag. Toiviaineni tunneb suur hulk Eesti maaomavalitsustegelasi, sest ta võttis osa Soome Maaomaval. Liidu esitajana meie II. omavalitsustegelaste kongressist.

E. Maaomavalitsuste Liidu nõukogu koosolek.

Lähem Liidu nõukogu koosolek peetakse 17.—19. augustini Petseris maavalitsuse ruumes algusega 17. aug. kell 4 p. l.

Päevakord:

1. Avamine ja koosoleku juhatuse valimine.
2. Tööstusettevõtete kinnisvarade hindamise seaduse eelnõu — ref. H. Kiiver.
3. Omavalitsuste kompetentsi kava — ref. J. Sõnajalg.
4. Vallavolikogude kodukorra kinnitamine.
5. Omavalitsuste ametnikkude ettevalmistamise pikaajaliste kursuste põhikirja kinnitamine.
6. Päevakorda tõusvad küsimused.

Talli valla sekretäriks

on valitud end. Jäärja valla sekretär G. Peterson.

Vabad kohad.

Veevallasekretäri valimine on 20. juulil.

Riigikohtu seletused.

Kelle võimkonda kuulub alevite piirides laatade avamise jne. küsimuste otsustamine?

Vastus: maavolikogu võimkonda.

Vene Aj. Valitsuse määrus 9. juunist 1917 a. (V. S. ja K. K. nr. 157 — 1917 a. art. 870) § 64 p. 4. põhjal kuulub uute laatade avamine, laatade ärajätmine ja ühest kohast teise üleviimine ning laatade tähtpäevade muutmine maavolikogu ülesannete hulka. Ekslik on arvamus, et maavolikogud enam ei ole õigustatud säära-

seid korraldusi maakondades asuvate alevite laatade kohta tegema sel põhjusel, et R. T. nr. 18/19 — 1920 a. avaldatud Aj. seadus valla- ja maakonna omavalitsuste sissetulekute jne. kohta (§ 5) näeb ette, et maavolikogude otsuste järele võetakse laada- ja turuplatside tarvitamise eest maksu ainult väljaspool linnu ja aleveid, sest tähendatud paragrahv räägib ainult maksude määramisest, aga mitte rohkem. (R. Adm. t. nr. 479¹ — 1928 a.)

„Õigus“.

Küsimused ja vastused.

Küsimus Nr 28. Teistkordsest hääletamisest vallavolikogus.

Kas vallavolikogu võib ühel ja samal koosolekul valimiste juures kandidaate teistkordselt hääletada, kui eelmisel hääletamisel keegi hääletena-

must ei saanud. Näituseks õpetajate valimistel.

Vastus:

Ei või. Teistkordse hääletamise tühistamiseks Riigikohtu adm. osak. oma toimetusega Nr. 2941 — 1929 a.

„MAAOMAVALITSUS'e“

tellimine 1929 a. II poolaasta peale on avatud.

Vastutav toimetaja: Eesti Maaomaval. Liidu sekretär H. Avikson. Väljaandja: Eesti Maaomaval. Liit. „Ühistrükikoda Rakveres“.